

SOCIALISMS UN DEMOKRATIJA IR NEUZVARAMI

Sajās priekšvēlēšanu dienās jo sevišķi spilgti redzām, kā aizvien varenāk atraisās tautas masu radošie spēki, nepārtraukti pieaug visas tautas politiskā aktivitāte un komunistiskās rītdienas diženo mērķu skaidra izpratne. Vienkāršais darba cilvēks izaudzis līdz valstsvīra līmenim un pierādījis, ka viņam var uzticēt valsts pārvaldīšanu un tās likteņu lemlšanu. To apliecina raženais darbs rūpnīcās un socialistiskajos laukos, lietiskība un mērķtiecība, ar kādu darba ļaudis apsprieda un izvirzīja savus kandidātus vietējām padomēm, priekšvēlēšanu aģitācijas apmēri un dziļums, jaunu, aktīvu politisko darbinieku tūkstoši, kas piedalās šajā darbā. Par to liecina mūsu dzīve — visā tās daudzveidībā un katrā nozarē.

Augt, pieņemties spēkā un gudrībā, kļūt garīgi aizvien daiļākiem un bagātākiem no laika gala bijusi cilvēku sabiedrības dabiskā un neapslāpējamā vēlēšanās. Brīnumainai laimes valstībai paaudžu paaudzes pielīdzināja to zemi, kur visi cilvēka pilni kalpos šo dzīvības mērķu sasniegšanai, kur nebūs vairs liekēžu, kur tautas dzīvības brālībā un sadarbībā un kur cilvēks kļūs istens dabas valdnieks un pavēlnieks. Pirms četrpadsmit gadiem pieņemdama savu jauno Konstitūciju, padomju tauta padarīja šīs gadsimtu ilgas par savas dzīves nepārkāpjamu pamatlīkumu. Pirms četrpadsmit gadiem ar vēsturiskas nozīmības likumdošanas aktu tika pazinots, ka tas, par ko sapņoja, cīnījās un nāvē gāja cilvēces labākie dēli un meitas, jau sasniegts vienā sestajā daļā zemeslodes. Un kopš tiem laikiem padomju ļaudis, visa progresīvā cilvēce svīn un atzīmē Staļina Konstitūcijas dienu.

Lielā Staļina vārdā mūžam pateicīgā padomju tauta nosaukusi savas dzīves pamatlīkumu. Uzvarējušā socialisma Konstitūcija ir lielā komunisma celtniecības stratega varenā ģenija auglis, kas savukārt apaugļo, rosina un virza uz priekšu miljonu cilvēku dzīvi, kas pārveido pasauli un vērš to pretim gaišiem nākotnes rītiem.

1936. gada 25. novembrī, runājot par jaunās Konstitūcijas projektu, vētraļiem aplausiem skanot, biedrs Staļins teica:

«Tas būs dokuments, kas liecina, ka tas, pēc kā ilgojušies un ilgojas miljoni godīgu cilvēku kapitalistiskajās zemēs, — jau realizēts PSRS.»

Daudzi gadi pagājuši no tā brīža, kopš atskanēja šie vārdi. Grandiozas pārmaiņas notikušas pasaulē. Bet katra jauna diena apliecina un apliecinās, cik tālredzīgi bijuši biedra Staļina vārdi.

No kapitalisma verdzības atbrīvojušās un padomju tautu saimē iestājušās daudzās tautas un zemes. To skaitā Padomju Latvija ir viena no jaunākajām. Desmit gados, no kuriem gandrīz puse aizvadīta kaujas laukos, ar citu brālīgo padomju tautu nesavtīgu palīdzību mūsu republikā veikti tādi darbi un sasniegtas tādas uzvaras, uz kurām pamatojoties LPSR Augstākās Padomes VII sesija varēja ierakstīt Latvijas Padomju Socialistiskās Republikas Konstitūcijā, ka arī mūsu republikā iznīcināta iespēja cilvēkam ekspluatēt cilvēku un socialistiskā saimniecība ir valdošā saimniecības sistēma. Citiem vārdiem: savā patiesām vēsturiskajā sesijā republikas valsts varas augstākais orgāns konstatēja, ka arī mēs savā republikā esam jau uzeļi socialīsmu. Un Padomju Latvija nav vienīgā no jaunākajām padomju tautu saimes locekļēm, kas guvis līdzīgas uzvaras.

No kapitalisma vāžām pēc otrā pasaules kara atbrīvojušās tautas demokrātijas zemes. Jauni miljoni darba ļaudu ķērušies pie socialisma celtniecības, un tas šodien viņiem kļūvis par konkrētu un tuvu mērķi, jo savā darbā viņi balstās uz Padomju Savienības pieredzes un palīdzības.

Bet arī tur, vīņpus dzelzs aizkara, kapitalistiskajā pasaulē, ļaudis nav bejguši un nekad nebeigs lūgoties pēc mierā, brīvības, demokrātijas, jo katrai dzīvei un dzīvībai naidīgs, ir karš un iznīcība, posts un nelaime, verdzība un apspiestība. Progresīvā cilvēce redz savu ilgu iemiesojumu Padomju Savienībā, tai zemē, kur cilvēku dzīve jau sen dibināta uz Staļina Konstitūcijas granīcietajiem pamatiem. Pēc tā tiecas visu zemju un kontinentu labākie, drosmīgākie, talantīgākie ļaudis, iedami par saviem ideāliem nīknā ciniņā, to vārdā nebaidāmajiem briesmu un nežēlodami dzīvības, Tādējādi Staļina Konstitūcijas izstrādāšana un pieņemšana kļūvis par pagrieziena punktu visas cilvēces likteņos, bet socialisma zeme — par aizvien spožāk atmirzdošu bāku, kas rāda pasaules tautām vienīgi pareizo nākamības ceļu.

Lielā laime ir dzīvot un strādāt tādā zemē, kāda ir mūsu padomju zeme, tādā laikmetā kā diženais Staļina laikmets. Jaunu saturu te ieguvusi cilvēka dzīve un darbs, jauns un neuzvarams kļūvis viņš pats. Šī jaunā nepārtrauktā pilnveidošanās ir viena no raksturīgākajām padomju dzīves īstenības parādībām, kuras kopšanā un rosināšanā goda vieta ierādīta rakstu un mākslu meistariem. Ne dzīvi noliegt, bet padomju dzīvi apliecināt mēs esam aicināti; ne cilvēces pagrīdumu sludināt, bet gan tās nepārtraukto progresu veicināt ir mūsu svēts pienākums; nevis naidam, iznīcībai un karam, bet mieram, laimei un tautu draudzīgai sadarbībai lai asināti mūsu ieroči! Par to stāvēt sarga vietā, tam kalpot visiem sava talanta spēkiem — lūk, ko no mums prasa padomju tauta.

Divās pretējās nometnēs sašķelta pasaule — miera un kara, dzīvības un nāves, progresa un atpakaļrūpīgas mežonības nometnē. Kapitalistiskās pasaules varenie nežēlo spēku un līdzeku, lai dzīvi paverstu no nožēlojamās buržuāziskās demokrātijas uz atklātu fašismu, no mierīga radoša darba uz jauniem imperialistiskiem kadriem, no sviesta pie lielgabaliem, no skolām uz kazarmām. Tā ir leļup un atpakaļ ejoša nāves un iznīcības līnija.

Turpretī miera un demokrātijas nometnē, kuras izcilākie sasniegumi redzami Padomju Savienībā, miera cīnītāju posteni kā viens virs stājušies visa tauta. Mūsu zemē noris demokrātijas tālāka izkopšana, padomju pilsoņu tiesību un brīvību tālāka paplašināšana, blakus Staļingradas traktoru rūpnīcai pacelsies milzīga spēkstacija uz Volgas, Maskavas debesis slejas daudzstāvu nami, atveras jaunas skolas, teātri, bibliotēkas. Tā ir dzīves un dzīvības līnija, kuras lielais pamatlīkums ir Staļina Konstitūcija.

Staļina Konstitūcijā ietvertie principi iekaro ļaudu sirdis un prātus. Tie apbruņo arī miera un demokrātijas cīnītāju armiju, dodami tai nepārvaramu spēku. Mūsu dienās visi ceļi ved uz komunismu! Socialisms un demokrācija ir neuzvarami!

Zinātniskā socialisma pamatlīcēju darbu izdošana

Sakarā ar 130. gadadienu kopš Frīdriha Engelsa dzimšanas Vissavienības grāmatu palata rezumējusi rezultātus zinātniskā socialisma pamatlīcēju darbu izdošanai mūsu zemē. Padomju Vācijas gados K. Marksa un F. Engelsa darbi Padomju Savienībā iznākuši par visam 49 miljoni 604 tūkstoš eksemplāros.

K. Marksa un F. Engelsa nemirstīgais darbs «Komunistiskā partijas manifesti» mūsu zemē izdots 274 reizes 56 valodās, pavisam 8 miljonu 341 tūkstoš eksemplāru tirāžā.

1948. un 1949. gadā pusmiljona eksemplāros iznāca krievu valodā K. Marksa un F. Engelsa «Darbu izla-

se» divos sējumos. Drīz pēc tam šī «Darbu izlase» parādījās lietuviešu, armenņu un citu PSRS tautu valodās.

Frīdriha Engelsa darbi padomju varas gados izdoti 38 valodās. Milzu tirāžās iznākuši atsevišķi F. Engelsa darbi. Tā «Anti-Dirings» iznācis 11 valodās, 1 miljons 694 tūkstoš eksemplāros. «Ludvigs Feuerbachs un vācu klasiskās filozofijas gals» izdots 70 reizes 24 valodās, pavisam 2 miljonu 337 tūkstoš eksemplāru tirāžā. «Socialisma attīstība no utopijas par zinātni» 68 reizes 22 valodās, «Dabas dialektika» — 26 reizes, Engelsa darbs «Gimenes, privatpašuma un valsts izcelšanās» izdots 54 reizes 20 valodās, pavisam 2 miljonu 394 tūkstoš eksemplāru tirāžā.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G.

3. DECEMBRĪ

Nr. 49 (307)

Lielais Staļins — PSRS tautu draudzības karogs

V. Korecka plakats

Mūsu dzīves zelta Likums

PĒTERIS SILS

Biedra Staļina ģenijs kā saule izstāro gaismu pāri visai mūsu dzīvei. Šī gaisma spīd ne vien mūsu mājās un sētās, tā iespīd arī mūsu sirdīs. Lai kur at-rastos padomju cilvēks — tropiskajā joslā vai bargajā ziemeļu salā, domājot par Staļinu, viņam ir gaiši un silti.

Četrpadsmit gadi pagājuši kopš tās dienas, kad padomju tautas un tani pašā laikā arī visas cilvēces vēsturē tika ierakstīts pats lielākais mūsu laikmeta dokuments — PSRS Konstitūcija, ko tauta pamatoji nosauca tās autora vārdā par Staļina Konstitūciju. Tas ir mūsu socialistiskās valsts Pamatlikums, dzejnieki to nosaukuši par mūsu dzīves zelta Likumu. Ar vislielāko skaidrību tanī izteicās padomju ļaudu dzīves saturs, mērķi un uzdevumi, tiesības un pienākumi.

Konstitūcijas pasaulē ir daudzas un dažādas. Staļina Konstitūcija ir tikai viena. No kapitalistisko zemju konstitūcijām tā atšķiras kā diena no nakts. Tā nodrošina visiem Padomju valsts pilsoņiem tiesības uz darbu, izglītību un atpūtu, pensiju vecumdienās. Tā nodrošina jauno, socialistisko dzīves kārtību, kurā aug, dzīvo un veidojas jaunais cilvēks, atbrīvojies no kapitalisma sārņiem, īsts padomju patriots — komunisma cēlājs.

Mēs atceramies, it labi buržuāziskās iekārtas konstitūciju Latvijā, kurā liekulīgi un viltīgi bija minēti vārdi par tautas «suverenitātes tiesībām». It labi mēs atceramies, ka īstenībā tiesības piederēja nevis tautai, bet gan buržuāzjiem — namu īpašniekiem, fabrikan-tiem, tirgotājiem un pelēkajiem baro-niem — budžiem laukos. Darba ļaudim bija citādas «tiesības» — vergot vai nu fabrikantam vai budžim, un «bez tam — kārt zobus vadzi, vākt moksliņu dzīvi bez darba un maizes. Tāpat arī tagad kapitalistiskajās zemēs konstitūcijas mantīgajiem nodrošina neierobežotas tiesības ekspluatēt darba ļaudis, nospiest tos beztiesībā un trūkmā. Tādēļ tur strādnieki raugās pāri visām robežām uz mūsu padomju Dzimteni, uz mūsu Staļina Konstitūciju un smelas spēkus cīņai par laimīgāku rītdienu. Bet tautas demokrātijas valstīs, kur tautas sākušas jaunus ceļus, ejot uz socialīsmu, Staļina Konstitūcijas principi arvien vairāk ieviešas dzīvē. Arī tālajā Koreiā, ko pašlaik plosa Amerikas imperiālists, Staļina Konstitūcijas saules atspulgs iedvesmo varenīgos cīnītājus aizstāvēt savas dzimtenes brīvību. Taisnība ir viņu pusē, un tāpēc viņi uzvarēs, lai cik grūta ir cīņa.

Mūsu Dzimtene — Staļina Konstitūcijas zeme — ir galvenais spēks gigantiskajā cīņā par mieru. Lai kā arī plosās kara kurinātāji, stiprāka par viņiem ir simtiem miljoniem lielā miera cīnītāju fronte. Tās karognesējs ir mūsu mīļais un dārgais biedrs Staļins. No Lielā Tēvijas kara dienām mēs atceramies iedvesmojošos, dziļi patiesos vārdus: — Kur Staļins, tur uzvara! Šo vārdu patiesība ir spēkā arī šodien un

paliks spēkā vienmēr. Mūs, padomju ļaudis, neiebaudīs kara kurinātāju bunn-gu rībona.

Maldīgās angļu leiboristi, cerēdami, ka, izpildot aizjūras gangsteru karaļu pavēli un nedodot iespēju otro Vispasaules miera piekritēju kongresu sarīkot Seifildā, viņi reizē ar to dos iznīcinošu triecienu miera piekritēju fronte. Pēc Varšavas kongresa miera spēki visā pasaulē vēl vairāk auguši, bet kara kurinātāju spēki mazinājušies. Cīņa par mieru turpinās ar vēl lielāku spar.

Visu varu Padomju valstī Staļina Konstitūcija nodrošinājusi pilsētu un lauku darba ļaudim viņu vēlēto darba ļaudu deputātu padomju personā. Paš-laik mēs dzīvojam jaunu vietējo padomju vēlēšanu priekšvakarā. Deputātu kandidātus uzstādot, visā mūsu padomju Dzimtenē kā pirmās tika minēts biedra Staļina vārds. Padomju Latvijas darba ļaudis un jo sevišķi Rīgas pilsētas Staļina vēlēšanu apgabala Nr. 16 vēlētajus dziļi jo dziļi savīļņoja vēsts, ka biedrs Staļins devis piekrišanu balotēties Rīgas pilsētas darba ļaudu de-puātu padomes vēlēšanās.

Rīgas pilsētas 16. vēlēšanu apgabala vēlētajū biedram Staļinam nosūtītajū vēstulē teikts:

«Trūkst vārdu, lai izteiktu bezgalīgo prieku, kas piepildīja mūsu sirdis, uz-zinot, ka Jūs, dārgais Josif Visarionovič, esat devis piekrišanu balotēties par Rī-gas pilsētas darba ļaudu deputātu pa-domes deputātu 16. vēlēšanu apgabālā. Šī zina mūs iedvesmo jaunai darba varonībai, pašai dziedīgam stachano-viskam darbam, lai vairotu mūsu lielās socialistiskās Dzimtenes slavu.

Visai latviešu tautai nav dārgāka un mīļāka vārda par Jūsu vārdu, dārgais biedri Staļin. Jūs esat taisnīguma, saprāta un cilvēces laimes triumfa simbols.»

Rīgas rūpnīcās sanāca strādnieku mī-tiņi, kuros mūsu republikas darbarūki cildināja dāro biedru Staļinu. Tā Va-gonu rūpnīcas strādnieku kolektīva sa-pulcē vecākais marta krāsns meistars b. Feldmanis stāp cīņu teica:

— Pieņemiet, biedri Staļin, latviešu tautas dedzīgu pateicības apliecinājumu par Jūsu tēviskīgo gādību!

Biedrs Feldmanis paziņoja, ka mar-tena krāsns kolektīvs stāp stachano-viešu miera sardzē un līdz vēlēšanu dienai, 17. decembrim, dos virs plāna desmitiem tonnu tērauda.

Stachanoviešu sardzē stājušies daudzi citi mūsu rūpnīcu kolektīvi. Dot jau-nus un atkal jaunus tūkstošus tonnu vīrsplāna produkcijas — tāda ir viņu apņemšanās. Tik tiešām — Dzimtenes varonības stiprināšana ir svarīgs solis ceļā uz komunismu. Tikpat svarīgs solis tas ir helafā cīņā par mieru. Imperiālista haizivis var savaldīt tikai ar spēku. Jo varenāka

būs mūsu padomju Dzimtene, jo mazāk mūs varēs apdraudēt kara kurinātāji.

Skaists ir padomju ļaudu paradums — svētku dienas sagaidīt nevis tukšām rokām, bet bagātām vēlmēm — jau-niem darba panākumiem. Arī par godu Staļina Konstitūcijas dienai mūsu rūp-nīcu strādnieki ir devuši virs plāna daudzus tūkstošus tonnu tērauda, dau-dzus tūkstošus metru audumu un citas produkcijas.

Padomju Latvijas darba ļaudis visā skaudrumā izjutuši buržuāziskās «kon-stitūcijas» noteiktās iekārtas īstenību, kad mantīgās šķiras dzīvoja kā nieres taukos, bet darba ļaudis ik uz soļa ie-pazīnās ar ekspluatatoru patvaļu. Pro-tams, tad nevarēja būt un arī nebija ne vēsts no darba entuziasma vai darba varonības. Tā tautas masās radās tikai padomju iekārtas laikā, kad pār Latvijū spoži spīd Staļina Konstitūcijas saule. Un tikai padomju iekārtā darbs ir goda, slavas un varonības lieta.

Ar biedra Staļina vārdu padomju ļaudim saistās viss labais, gaislais, cē-lais. Nav tāda pasākuma padomju ze-mē, kurā visaktīvāko līdzdalību nebūtu gēmis biedrs Staļins — mūsu vadonis un skolotājs, komunisma celtnieku iedvesmotājs. Viņš māca padomju tautu pārveidot dzīvi un dabu, tukšnesus pār-vērst dāros, būvēt pasaulē varenākās hidrocentrales, virzīt uz priekšu zināt-ni, mākslu, visu padomju tautu nacionālo kultūru.

Kur gan citur pasaulē iespējama tik milzīga vēriena celtniecība? Nekur citur kā vienīgi šē, mūsu zemē. Tikai mūsu zemē aug un veidojas cilvēki, kam pārpilnām drosmes, spēka un prasmes veikt tik grandiozus darbus, kādus ne-pazīst cilvēces vēsture. Mūsu ļaudis — padomju cilvēki — ir pilni apņēmības veikt vislielāko, viscilidēnāko no dar-biem — izveidot komunistisko sabied-ribu.

Spožā saule dienvidos, Melnās jūras krastā, izplaucē vislielgākos ziedus, bet ziemeļu taigā viņas stariem skops siltums. Spožāk par šo sauli mirdz Staļina Konstitūcijas saule. Tās gaismā arī ziemeļu tundrā pacelas jaunas pil-sētas, tās gaismā Turkmēnijas tukšnesis Karakums pārvērties auglīgā apga-balā, tās gaismā Volgas, Dņepras un Amudarias ūdeņi ar savu veldzi radīs brīnumus.

Laimīgi ļaudis esam mēs, padomju cilvēki! Staļina Konstitūcija, mūsu dzī-ves zelta Likums, nodrošina mums ne-ierobežotas iespējas visās jaunrades no-zarēs. Šis Likums doņ mums spēku nenogurstoši strādāt laimīgās šodienas, vēl laimīgākas un varenākas rītdienas labā, tas doņ mums spēku stingri stāvēt miera sargātāju postenī.

Arvien augstāk ceļas Staļina Konsti-tūcijas saule, arvien tājāk nes gaismu un siltumu tās dziminošie stari!

Viņas mirdzumā arvien krāšņāka plaukst un zēl Padomju Latvija, zied mūsu varenā padomju Dzimtene — dižā PSRS!

Par komunistu un bezpartejisko bloka uzvaru!

SAITES AR TAUTU

Vēlēšanas mūsu zemē ir tas sabiedriski politiskās dzīves posms, kad darba ļaudis masu tieša piedalīšanās svarīgu politisku, saimniecisku un kultūras jautājumu izšķiršanā kļūst sevišķi aktīva un vispusīga. Turklāt vēlēšanas pie mums ir liela un nopietna pārbaude, kuras gaitā tauta sver un vērtē pašas izvēlēto deputātu līdzšinējo darbību, kritizē trūkumus, izvirza jaunus spējīgus un pašizliedzīgus darbiniekus, nosprauž konkrētus uzdevumus, kas atrisināmi nākotnē.

Tā tas ir arī pašreizējās vietējo padomju vēlēšanās. Visā padomju zemē miljoniem strādnieku, zemnieku, inteliģentu kā isti savas zemes saimnieki nopietni un stingri apspriež, vai padarīts viss nepieciešamais, kas un kā jāpaveic turpmāk.

Padomju laudim nav iāžēloias par sekmju trūkumu. Mēs ne tikai realizējam, bet tālu pārsniedzam savus nodomus un plānus. Tā tas ir visā padomju zemē, visās pilsētās un lauku apgabalos, visās dzīves un darba jomās. Šī atzina kā vadošs pavadonis izskan arī Padomju Latvijas galvaspilsētas vēlēšanu sanāksmēs, gan izvirzot deputātu kandidātus pilsētas un rajonu padomēm, gan arī satiekoties ar šiem kandidātiem un pārrunājot konkrētas vajadzības, konkrētus uzdevumus.

Vienalga, par kādu jautājumu ir runa — par rūpniecības attīstību, par dzīvokļu celtniecību, komunālo pakalpojumu un labierīcību uzlabošanu, tirdzniecības tīkla paplašināšanu, veselības aizsardzības un sociālās nodrošināšanas tīklu izveidošanu, izglītības un kultūras darba nostiprināšanu — visos šīs dzīves novados Rīgā gūti lieli panākumi. Un tas ir vislabākais pierādījums, ka darba laudis jau iepriekšējā pilsētas padomes un rajonu padomju sastāvā bija pratuši ievēlēt patiešām cienīgus pārstāvjus, ka šīs padomes attaisnojušas vēlēšanu uzticību.

Aplūkosim, piemēram, kultūras un izglītības nozari. Pēckara gados mūsu republikas galvaspilsēta Rīga kļuvusi par izcilu zinātniskā un izglītības darba centru. Piemīnēsim kaut vai tikai to, ka šeit pašlaik darbojas 8 augstskolas ar 8.717 studentiem un ka tās šogad mūsu zemē devušas 1.223 jaunus specialistus. Tikpat zīmīgs ir kāds cits fakts. Rīgā pilnīgi realizēta vispārīgā esctingadīgā izglītība, un pēdējos gados pilsētā praktiski tuvojas vispārīgā vidusskolas izglītībai, jo pašlaik vairāk nekā 94% pamatskolas absolventu turpina izglītību vidusskolās.

Iedzīvotāju kultūralo vajadzību apmierināšanai kalpo plašs mākslas un kultūras iestāžu tīkls — teātri, kino, teātri, bibliotēkas, muzeji, kultūras nami, klubi, sarkanie stūriši. Šo iestāžu skaits un it sevišķi — darbības apjoms, ir varenī izaudzis. Salīdzinājumam minēsim tādus skaitļus. Pēdējos desmit gados līdz padomju varas nodibināšanai Rīgā nebija atvērta neviena jauna bibliotēka. Toties pēc Rīgas atbrīvošanas, t. i. no 1944. gada līdz šai dienai, te no jauna izveidotas 22 pilsētas bibliotēkas un 342 arod biedrību bibliotēkas.

Mēs te minējām tikai dažus skaitļus. Bet tie skaidri jo skaidri parāda, kāds milzīgs kultūras līmeņa pacēlums sasniegts pēc tam, kad mūsu Rīga ir kļuvusi par padomju Rīgu, kad pilsētas vadību savās rokās pārņēmuši no darba tautas nākuši un darba tautai uzticīgi cilvēki.

Panākumi nerodas paši no sevis. Tie gūstami neatļaidīgā darbā, rūpīgi plānojot, izmantojot visas iespējas, liekot lietā darba ļaudis entuziasmu, ko izraisījis padomju vara.

Svarīga loma visu lielo panākumu gūšanā ir pastāvīgajām komisijām, kas darbojas pie pilsētas darba ļaudu deputātu padomes, Kultūras un izglītības komisija ir viena no rosīgākajām šo pastāvīgo komisiju vidū. Ipaši lieli nopelni ir komisijas priekšsēdētājam LPSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam Jevgenijam Melnam. LPSR nopelniem bagātajam māksliniekam, Staļina premijas laureātam Richardam Zandersonam, LPSR nopelniem bagātajam māksliniekam Arvidam Jansonam, Dailes teātra direktoram Jānim Palkavniekam, Darba rezervju ministrijas, Latvijas republikaniskās pārvaldes priekšnieka vietniekam Jānim Brodelim. Viņi ir bijuši starp rosīgākajiem šīs komisijas darbiniekiem.

Tiesī pastāvīgo komisiju darbā vispilnīgāk izvērsas katra atsevišķa deputāta darbība, visspilgtāk izpaužas viņa personīgā iniciatīva, vispamatīgāk nostiprinās viņa saites ar tautu.

Ja runājam par kultūras un izglītības komisijas un tās locekļu lomu pilsētas kultūras dzīves celšanā, tad jāprietekas, it visiem kultūras darba nozarojumiem. Šī komisija pārbaudījusi Rīgas pilsētas bibliotēkas, atklājuši trūkumus un ar konkrētiem norādījumiem palīdzējuši tos novērst. Gluži tas pats sakāms par kinoteātru darba uzlabošanu.

Ļoti nozīmīga loma kultūras un izglītības komisijai bijusi tādu lielu pasākumu kā dziesmu dienu un rajonu dziesmu svētku noorganizēšana. Ie-

skaidrojot darba laudim šo sarikojumu lielo sabiedriski politisko un kultūralo nozīmi, novērsot sarežģījumus, kas būtu varējuši traucēt visplašāko masu piedalīšanos šīs visas tautas svētkos, ar komisijas tiešu līdzdalību panākti varenī tautas dalības spēku uzplūdi.

Gatavojoties Padomju Latvijas otrajiem dziesmu svētkiem, koru un deju kolektīvu skaits Rīgā 1950. gadā pieauga uz 491. Šais kolektīvos darbojas 24.000 dalībnieku. Paši skaitļi rāda, ka tie ir patiešām teicami rezultāti.

Vai atkal tāda ievērojams pasākums kā Kultūras un atpūtas parka celtniecība, kas realizēta kā tautas talka. Te uzcelts brīvdabas teātris ar 8.000 vietām un kinoteātris, ierīkoti bērnu un pionieru sektori, kur mūsu jauna audze gūst iespēju interesanti un veselīgi pavadīt laiku, pašlaik šeit izbūvē sporta pilsētiņu, slidotavu, siļņņu bazi, izveidojot parku par svarīgu sporta masveida attīstības sekmētāju. Agrāk rīdzinieki par šādu kultūras un atpūtas parku pat sapņot nevarēja. Bet padomju Rīga to spēja izveidot viena paša gada laikā.

Protams, te vajadzēja daudz pūliņu, daudz organizatoriskas prasmes, radošas aktivitātes. Pilsētas padomes deputāti — kultūras darbinieki te visur bija avangardā. Viņi organizēja vadīja, izskaidroja, iedvesmoja, deva padomus un ierosinājumus.

Var runāt par daudziem citiem sasniegumiem, it īpaši par to, ka panākts ne tikai kultūras darba kvantitatīvs, bet arī kvalitatīvs uzlabojums. Var runāt ne tikai par to, ka Rīgas pilsētas bibliotēkā grāmatu skaits pieaudzis līdz 4,5 miljoniem, bet ka šim grāmatām ir nesalīdzināmi vairāk lasītāju nekā agrāk, ka te sistemātiski notiek lasītāju konferences un pārrunu vakari, ka bibliotēkas izaug par nopietniem faktoriem tautas komunistiskajā audzināšanā.

Var runāt ne tikai par to, ka Rīgas rūpniecās, uzņēmumos un iestādēs ir 52 arod biedrību klubi un 273 sarkanie stūriši, bet arī par to, ka šais klubs un sarkanajos stūrišos arvien intensīvāk un daudzpusīgāk izvērsas mākslinieciskās pašdarbība, lekciju darbs utt.

Un visur te savu roku pielikuši, savu nozīmīgu ieguldījumu devuši mūsu deputāti — kultūras un mākslas darbinieki. Konsekventi iedami partijās nosprausto ceļu, plaši izmantojot savu bagāto pieredzi un zināšanas, viņi spējuši daudz dot savas pilsētas kultūras attīstībai.

Protams, ne jau viņi vien ir kuldinājuši lielos sasniegumus, ar kuriem tik pamatoti lepojāmies. Ne tas ir iespējams un ne jau visur bijis vajadzīgs, lai viņi paši personīgi nokārtu vienu vai otru jautājumu, realizē vienu vai otru uzlabojumu. Pats svarīgākais šo deputātu nopelni ir tas, ka viņi ir bijuši dzīva saite starp tautu, vēlētajiem un valsts varas organiem. Dienādienā būdami kopā ar darba laudim, uzklaušot darba ļaudu vēlējumus un ierosinājumus, viņi ir bijuši tie, kas šos vēlējumus un ierosinājumus jau vispārīnātus un papildinātus, rūpīgi izsvērtus un iztīrītus, novadijuši līdz pilsētas padomei, izpildkomitejai. Mūsu zemē valsts vara nelīdzod neviena likuma, nepieņem neviena lēmuma, kas nekalpotu tautas interesēm, kas nepaustu tautas gribu. Un mūsu deputāti ir tie, ar kuru starpniecību šī griba realizējas, kļūst par valsts gribu. Tā tas ir gan tā saucamajās sīkajās, gan lielajās lietās, jo tā māca partija, biedrs Staļins.

Mēs interesējamies Rīgas pilsētas izpildkomitejā, kā tapuši tās lēmumi par kultūras darba uzlabošanu pilsētā, par bibliotēku un klubu tīkla paplašināšanu un nostiprināšanu, par mākslinieciskās pašdarbības izvērsanu, par gatavošanos dziesmu svētkiem utt. Izrādās, ka ļoti daudz jo svarīgu lēmumu radušies tā, ka tie tikai fiksejusi darba ļaudu gribu, kas ar deputātu starpniecību nonākusi līdz pilsētas padomei.

Tiesī te meklējam padomju demokrātijas spēkus. Tiesī te izpaužas padomju deputāta stāvokļa cildenums un arī viņa m. l. zīgā atbildība.

Pašreizējās Rīgas pilsētas padomes vēlēšanās darba laudis par deputātu kandidātiem izvirzījuši daudz izcilu kultūras un mākslas darbinieku. V. nu vidū mēs redzam Latvijas Valsts universitātes rektoru Jāni Jurgenu, akadēmiku Jāni Peivi, nopelniem bagātu kultūras darbinieku Jevgeniju Meju, Staļina premijas laureātu Annu Saksi, Juri Jurovski, Richardu Zandersonu, Veltu Lini, Veru Krampi, Ādolfu Skulti, Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes sekretāru Valdi Luksu, Dailes teātra direktoru Jāni Palkavnieku, nopelniem bagātu mākslinieku Arvidu Jansonu, baletdejojāju Ireni Strodi.

Visi tie ir tautas atzinību iemantojuši darbinieki, kas ir ne vien izcili savas kultūras vai mākslas nozares meistari, bet arī isti padomju pilsoņi, kyēli padomju patrioti, kuri vienmēr rūpējušies par to, lai viņu saites ar tautu allaž būtu stipras un pastāvīgas. Tādēļ viņi ir pelnījuši, tautas uzticību.

V. Kalējs

Republika gatavojas vēlēšanām

VALSTS KONSERVATORIJAS AGITBRIGADES

Ļoti aktīvi vēlēšanu kampaņā iesaistīties Latvijas valsts konservatorijas pedagogu un studentu kolektīva, Rīgas aģitpunkts itin bieži var noklausīties konservatorijas aģitbrigažu koncertus, kuros mācības spēki un studenti sniedz vēlēšanām un miera kustībai vēltitus priekšnesumus, izpildot galvenokārt krievu un latviešu padomju komponistu skaņdarbus. Šajā laikā 2 pedagogu un 6 studentu brigades, apmēram 80 cilvēku sastāvā, koncertējušas vairāk nekā 20 vēletāju sapulcēs. Pedagogu brigādēs piedalās Staļina premijas laureāte V. Krampe, docenti Krāsinska, Zilinskis, Arnitis, Brauns, pedagogs Strausa u. c.

Vairāk nekā 10 reizes aģitpunkts un šefības vakaros sekmīgi koncertējis arī Konservatorijas kordirģentu fakultātes koris pašu studentu vadībā. Lielu interesi vēletājos modina tautisko instrumentu klases studentu priekšnesumi uz kokles.

LEKCIJAS VĒLETĀJIEM

Svarīgu darbu vēlēšanu kampaņā veic Centralais lekciju birojs. Nepilna mēneša laikā Rīgā un rajonos nolāsīs ap 150 priekšlasījumu, no tiem vairāk nekā puse kolchozos. Palīdzēdams rajonu lektoru grupām, Centralais lekciju birojs izsūtījis tām izsmēļošus materiālus lekciju sarīkošanai par 5 temām. Izsūtīta arī prof. A. Kalniņa lekcija par temu «Kā mežmateriāli tiek izmantoti tautas saimniecībā».

KULTURAS NAMA AGITBRIGADE PIRMSVĒLEŠANU AGITACIJAS DARBĀ

Vietējo padomju vēlēšanu kampaņā rosīgi iesaistījušies visi Cēsu rajona kultūras nama mākslinieciskās pašdarbības pulciņi, ar priekšnesumiem kuplinot vēletāju sanāksmes. Sevišķi aktīvi pirmsvēlēšanu agitācijas darbā piedalās kultūras nama komjauniešu un jauniešu aģitbrigāde b. Irbiņas vadībā. Ar vēlēšanām vēltitu priekšnesumu programmu, kurā galveno vietu ieņem literāri muzikālā montaža «Dzīvā avīze» un dramatizējumi no rajona saimnieciskās un kultūras dzīves, aģitbrigāde jau uztāstusies 8 pilsētas un lauku aģitpunktos. Ļoti galditi viesi aģitbrigādes jaunieši ir ikvienā kolchozā, jo vietējās dzīves un darba reālī mākslinieciskie attēlojumi radījuši kolchozniekos dzīvu interesi.

GATAVOJAS STAĻINA KONSTITUCIJAS DIENAI

Kolchoznieku mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi rosīgi gatavojas Staļina Konstitūcijas dienai. Sevišķi veiksmīgi strādā Kūduma ciema lauksaimniecības arteļa «Ausma» biedrs, kas patlaban beidz iestudēt svētku koncerta programā paredzētās sieviešu kora dziesmas, deklamācijas un citus priekšnesumus. Programmas gatavošana kolchozniekiem praktisku palīdzību sniedz Kūduma pamatskolas skolotāja b. Sakne.

REFERATI PĪLSETĀS UN KOLCHOZOS

Plaši jo plaši mūsu republikas pilsētu uzņēmumos, iestādēs, rūpniecās, kā arī kolchozos atzīmēs Staļina Konstitūcijas dienu.

Galvaspilsētas partijas rajonu organizācijas izraudzījušas vairākus simtus lektoru referātu nolāsīšanai rūpniecās un uzņēmumos, Kirova rajonā vien lektoru skaits pārsniedz 300. Bez tam Kirova rajona partijas organizācijas nosūtīs lektorus arī uz saviem vairāk nekā 50 šefības kolchoziem.

Priekšlasījumi par Staļina Konstitūcijas dienai vēltītām temām kolchozos sāksies ar 3. decembri, bet Rīgas uzņēmumos, rūpniecās un aģitpunktos referātus nolāsīs 4. un 5. decembrī.

Lielākos Rīgas uzņēmumos, kā VEF u. c., referātus un lekcijas rīkos atsevišķos cehos.

LASĪTĀJU KONFERENCES UN GRĀMATU IZSTĀDES BIBLIOTĒKĀS

Sakarā ar Staļina Konstitūcijas dienu visas republikas bibliotēkas un kluba tīpa iestādes rīko referātus ar mākslinieciskiem priekšnesumiem. Tematiskās izstādes un priekšlasījumi notiks visās Rīgas bibliotēkās.

10., 12. un 4. Rīgas pilsētas bibliotēkā, jau sākot ar 2. decembri, lasītājiem pieejami speciāli iekārtoti grāmatu stendi un notiek lasītāju konferences un pārrunas ar vēletājiem.

KRIEVU DRAMAS TEĀTRA KANDIDĀTI

Deputāts ir tautas kalps. Kalpot tautai — tas ir lielā gods un katra padomju cilvēka vispirmais pienākums. Izpildīt šo pienākumu spēj vienīgi cilvēks, kurš pazīst un mīl savu tautu, savu Dzimteni, skaidri izprot mērķus, par kuru sasniegšanu cīnās mūsu tauta, bolševiku partijas un lielā Staļina vadīta.

Visi padomju zemes darba laudis izvirzījuši savus kandidātus vietējo padomju vēlēšanām. Mēs visi vēlamies, lai vietējās padomēs mūs pārstāvētu mūsu kolektīvu labākie, cienījamākie locekļi. Latvijas PSR Valsts Krievu drammas teātra darbinieki vietējo padomju vēlēšanām izvirzījuši divas kandidātus. Rīgas pilsētas padomes vēlēšanās 99. vēlēšanu apgabalā balotējas LPSR tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts Juris Sarachanovs — Jurovskis un Rīgas pilsētas Kirova rajona padomes vēlēšanās 159. vēlēšanu apgabalā balotējas LPSR nopelniem bagātais mākslinieks Voldemārs Coburs.

Abu šo deputātu kandidātu dzīve ir spilgts piemērs tam, kā mākslas darbinieks var izaugt par teicamu, uzticības vērtu savuā Dzimtenes pilsoņu.

Jurijs Sarachanovs — Jurovskis dzimis 1894. gadā Tbilisi pilsētā, kalpotāja ģimenē. Vispārīgo izglītību viņš gūst Tbilisi ģimnazijā, ko beidz 1912. gadā. Jau būdams ģimnazists, viņš bieži apmeklēja teātri. Tas viņu dziļi ietekmēja un modina vēlēšanos kļūt par aktieri. 1913. gadā šī vēlēšanās piepildās, viņš iestājas Tbilisi pilsētas teātra trupā. Pēc tam viņš strādā Sverdlovskas, Penzas, Rostovas, Odesas, Charkovas, teātros. 1924. gadā viņš saņem uzaicinājumu iestāties Rīgas Kamerteātri, ko vadīta pazīstamā aktrise Roščina-Insarova. Pēc tā likvidēšanas J. Jurovskis kļūst par Rīgas Krievu drammas teātra aktieri.

Jau sākot ar pirmajām dienām, ko J. Jurovskis dzīvo Latvijā, viņš dedzīgi, interesējas par latviešu tautas kultūru, par latviešu teātri, pamatīgi iemācās latviešu valodu. Viņš māca dramatisko mākslu grupai latviešu strādnieku jauniešu, kas pēc tam iekļaujas Strādnieku teātri.

Vēsturiskās 1940. gada vasaras notikums, kad Latvija iestājas padomju tautu saimē, J. Jurovskis sagaida ar patiesu sajūsmu un ar visu sirdsdeģsmi sāk strādāt aktiera un režisora darbu Latvijas PSR Valsts Krievu drammas teātri. Viņš vada virkni sekmīgu padomju dramaturģijas darbu inscenējumu, kuros piedalās arī kā aktieris. Līdz ar to J. Jurovskis piedalās sabiedriskajā darbā, audzina jaunos aktierus, organizē aģitkolektīvus koncertiem rūpniecās, strādnieku klubos un Padomju Armijas dalās.

Tiklīdz varonīgā Padomju Armija atbrīvo Rīgu, viņš šo darbu turpina. Krievu drammas teātra atjaunošanai viņš veitī visus savus spēkus un prasmi, šajā laikā viņu teātri var sastapt jebkurā laikā. Darba bija daudz, un nevienā pasākumā nepalika bez J. Jurovski līdzdalības.

1948. gadā J. Jurovski komandē uz Maskavu režisora zināšanu papildināšanai A. Lunačarska vārdā nosauktajā teātra institūta kursu viņš pabeidz teicami. Būdams Maskavā, viņš piedalās kino filmās «Satikšanās pie Elbas» uzņemšanā. Šī filma, kā zināms, izpelnījies Staļina premiju un arī Miera premiju starptautiskajā kino festivalā Čehoslovākijā. Vēlāk viņš piedalās citā filmā, kur tēlo krievu aviacijas tēvu N. Zukovski. Līdzdarbodamies filmās, viņš nepārtrauc dzīvu saskari ar Latvijas PSR Valsts Krievu drammas teātri, kur pašlaik ir galvenais režisors.

Nozīmīga ir arī J. Jurovski pedagoģiskā darbība. Viņš ir pedagogs Latvijas PSR Valsts teātra institūtā, kur audzina

jaunos kadrus Padomju Latvijas teātriem.

Kopš 1947. gada J. Jurovskis ir bolševiku partijas rindās. Par nopelniem teātra mākslā un sabiedriskajā darbā J. Jurovskis apbalvots ar Darba Sarkanā Karoga ordeni un ordeni «Goda zīme». Sakarā ar Padomju Latvijas 10 gadu jubileju viņam piešķirts Latvijas PSR tautas mākslinieka goda nosaukums.

Deputāta kandidāts Kirova rajona padomes vēlēšanām Voldemārs Coburs dzimis 1910. gadā Pēterburgas strādnieka ģimenē. Viņa tēvs bijis latviešu bezzemnieks, jaunībā ilgus gadus kalpojis Baltijas muizņniekiem, izjutis visu muizņnieku jūga smagumu, kaļa dzīves rūgtumu, vēlāk pārgājis uz Pēterburgu par strādnieku.

Kopā ar tēvu dzīvodams rūpniecās tuvumā, Voldemārs Coburs to iemilījis kā paša dzimto māju. 1925. gadā, sekmīgi pabeidzis vidusskolu, viņš nolemti strādāt rūpniecā un, lai iegūtu nepieciešamo specialitāti, iestājas FRA skolā. Tai pašā gadā viņš iestājas Lenina komjauzinātne. Trīs FRA skolā pavadītie gadi viņu izveido par kvalificētu virpotāju. Savu amata prasmi viņš sekmīgi izlēto rūpniecā.

Jau kopš bērnu dienām Voldemāru Coburu saista teātris. Strādādams rūpniecā par virpotāju, viņš mācās arī Leningradās Skatuves mākslu institūtā. 1928. gadā V. Cobura dzīvi iezīmē liels notikums: viņš iestājas VK(b) Partijā. Pēc diviem gadiem viņu ievēlā Leningradas pilsētas padomē, kur viņš daudz darījis dzimtas pilsētas labā.

1931. gadā pabeidzis institutu, V. Coburs uzsāk padomju skatuves mākslinieka gaitas. Viņš strādā Lenina komjauzinātnes vārdā nosauktajā teātri un Leningradas padomes vārdā nosauktajā teātri. Sākoties Lielajam Tēvijās karam, V. Coburs ir Leningradās padomes vārdā nosauktā teātra partijas organizācijas sekretārs. 1942. gadā teātri evakuē uz Pjatigorsku.

Kara pēdējos gados V. Coburs filmējas kino filmās «Varavīksnes» un «Zelta taka». Kad šis darbs ir pabeigts, viņš pāriet strādāt uz Leningradas Lielo drammas teātri.

1949. gadā Voldemārs Coburs atbrauc uz Rīgu un sāk strādāt Latvijas PSR Valsts Krievu drammas teātri. Viena pirmā sastāšanās ar Rīgas skatītājiem ir A. Barjanova lūgā «Viņā pusē», kur V. Coburs tēlo padomju patriotu majoru Ignatjevu. Ar katru jaunu lomu aug skatītāju cieņa pret talantīgo aktieri.

Rīgas darba laudis V. Coburu labi pazīst gan ar filmās «Gods», «Mana mīlestība», «Traktoristi», «Varavīksnes», «Zelta taka», gan ar Latvijas PSR Valsts Krievu drammas teātri radītajiem tēliem. Viņš ir biežs un gaidīts viesis Padomju Armijas un Jūras Kara Flotes dalās, kultūras namos un strādnieku klubos, kur sniedz koncertpriekšnesumus un piedalās pārrunās ar klausītājiem.

Voldemārs Coburs ir nepēdējs bagāts sabiedrīks darbinieks. Vairākkārt viņš ir bijis partijas organizācijas sekretārs un vietējas komitejas priekšsēdētājs. Par nopelniem mākslinieciskajā un sabiedriskajā darbā Padomju Latvijas valdība viņam piešķirusi Latvijas PSR nopelniem bagātā mākslinieka goda nosaukumu.

Latvijā PSR Valsts Krievu drammas teātra kolektīvs par deputātu kandidātiem izvirzījis savus labākos cilvēkus un ir pārliecināts, ka viņi godam attaisnos darba biedru un vēletāju uzticību, ka viņi savus uzdevumus veiks tā, kā tas prēnākas Lenina-Staļina partijas uzticamiem dēliem.

I. Zvanova,
LPSR nopelniem bagātā māksliniece
S. Berseņevs,
V. Zuks

RĪGAS PĪLSETĀS INTELIGENCES SAPULCE

Krāšni dekorētajā Latvijas PSR Valsts Operas un baleta teātri 28. novembrī notika Rīgas pilsētas inteliģences sapulce, kas vēltita vietējo darba ļaudu deputātu padomju vēlēšanām. Teātra zālē pulcējās zinātniskie darbinieki, skolotāji, tehnikumu un augstskolu mācības spēki, ārsti, kultūras un mākslas darbinieki. Teātra skatuve svētku rotājumā. Uz sarkana fona — hels biedra J. V. Staļina krūšutēls.

Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. Avotins atklāj sanāksmi. Orķestris spēlē PSR Savienības Valsts himnu un Latvijas PSR himnu.

Prezidijā — Latvijas K(b)P CK sekretari b.b. Kalnbērziņš, Titovs un Pelše, Latvijas PSR Ministru Padomes Priekš-

sēdētāja vietnieki b.b. Ostrovs un Ozoliņš, Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. Novikovs, Rīgas pilsētas darba ļaudu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. Deglavs, zinātnes, kultūras un mākslas darbinieki.

Vētrīnām ovācijām skatot, sapulces goda prezidijā ievēlē VK(b)P CK Politbiroju ar padomju tautas vadoni un skolotāju biedru Staļina priekšgalā. Ar lielu uzmanību klātesošie noklausījis Latvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētāja vietnieka b. J. Ostrova ziņojumu — «Vietējo padomju vēlēšanās un inteliģences uzdevumi». Liela pacīlātbā sapulces dalībnieki dienēma apsveikuma vēstuli biedram J. V. Staļinam. Pēc sapulces notika plašs koncerts.

VISSAVIENĪBAS TĒLOTĀJAS MĀKSLAS IZSTĀDE

L. Priedes gleznas «Jaunie talanti» reprodukcija

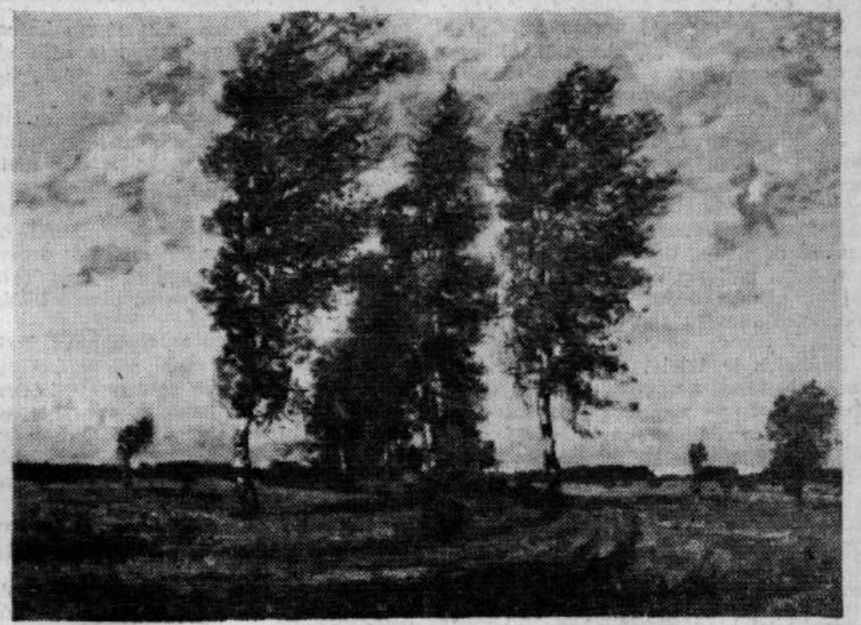
Mūsu mākslinieku darbi nosūtīti uz Maskavu

Uz Maskavu Vissavienības tēlotājas mākslas 1950. gada izstādes žūrijai jau nosūtīti Padomju Latvijas mākslinieku labākie jaundarbi.

Mūsu gleznotāju sasniegumus pārstāv T. Jankeviča darbs «Pirmie graudi valstij», L. Priedes — «Jaunie talanti», V. Janševskas — «Izcilā s'aucēja M. Lazdina», S. Gelberga — «Miera draugi», H. Likuma ainavas — «Vējaina diena», «Rudens» un «Pie Kišežera», E. Gorska — «Profesora A. Liepukalna portrets», A. Zviedra glezna «Rīgas cementa rūpnīca», K. Miesnieka, G. Matvejeva, A. un V. Kuzmenko, V. Kiriļova, V. Karjakina, N. Breikša un Z. Sūniņa darbi.

No mūsu skulptoru veidojumiem uz Maskavu nosūtīti Olgas Penderži, K. Zemdegas, E. Meldera, A. Briedes, M. Furmana M. Langes, V. Zēvaldes, L. Novoženecas L. Bukovska un A. Gailiņa darbi.

Apmēros lielākie mūsu mākslinieku darbi ir A. un J. Briēžu skulptūra «J. V. Staļins» un gleznotāju brigādes — A. Meņāra, A. Megna un J. Vilumaina glezna «Strādnieku demonstrācijas apšašana 1905. gada 13. janvārī Rīgā». Pavisam uz Maskavu nosūtīti 27 mākslinieku 33 darbi.

H. Likuma gleznas «Vējaina diena» reprodukcija

Azerbaidžanas literatūras un mākslas dekada Maskavā

Pagājušajā nedēļā Maskavā, Padomju Nama kolonā zālē, svinīgi atklāja azerbaidžāņu literatūras un mākslas dekadu. Uz to mūsu Dzimtenes galvaspilsētā ieradusies Azerbaidžanas izcilākie rakstnieki — Stalina premijas laureāti Sameds Vurguns, Suleimans Rustams, Mameds Ragims, Mečti Huseins, republikas nopelniem bagātē skatuves mākslinieki Idris Agalarovs, Agababs Bunjad-zade, Magomajeva vārdā nosauktais filharmonijas solists Zachra Ragimova, Elmira Agajeva, Saburs Alijevs un citi, kā arī Azerbaidžanas tautas dziesmu un deju ansambļi.

PSRS Padomju rakstnieku savienības ģenerāļsekretāra vietnieks N. Tichonovs un Azerbaidžanas RS valdes priekšsēdētājs Mirzo Ibrahimovs. Savus jaundarbus lasīja azerbaidžāņu rakstnieki un dzejnieki.

Vakara koncerta programā dziesmu un deju ansambļa koris izpildīja Uzeira Hadžibekova kantāti «Sveiciens Staļinam» un virkni citu dziesmu. Komponista Nijazi dziesmu, veļtū biedram Staļinam, izpildīja solists Bunjad-zade.

Azerbaidžanas literatūras un mākslas meistarū daļradel vakara apmeklētāji uznēma loti atsaucīgi.

Dekadas atklāšanas vakarā runāja

JAUNAS GRĀMATAS

Latvijas valsts izdevniecības apgādā iznākuši sādi jauni izdevumi:

- Martins Andersens - Nekse. **Pelle iekarotājs.** Romāns, I daļa, I grāmata. No danu valodas tulkojis T. Lejas-Krūmiņš. Ojara Kalēja vāks, 268 lpp. Maksā 10 rubļi.
- Semjon Babajevskis. **Gaisma pār zemi.** Romāns, I grāmata. Tulkojusi A. Ozola-Sakse. 196 lpp. Maksā 5 rubļi.
- E. Birznieks - Upītis. **Ninas pasacinas.** Ilustrējis Girts Vilks. 53 lpp. Maksā 3 rubļi 60 kap.
- E. Karpovics. **Par patriotismu, internacionālistu, kosmopolitismu.** 43 lpp. Maksā 75 kap.
- Vera Kettlinska. **Vīrišķība.** Romāns. Tulkojusi Fr. un L. Rūmnieki. Vāku zīmējusi Dž. Skulme. 604 lpp. Maksā 25 rubļi 65 kap.
- G. Konovalovs. **Universitate.** Romāns. Tulkojusi M. Paula. Ilustrējis A. Ritovs. 319 lpp. Maksā 14 rubļi 40 kap.
- V. Kostilevs. **Ivans Bargais.** Ro-

- māns. II grāmata. Tulkojusi A. Talcis un K. Blaus. Vāku zīmējusi S. Gelbergs. 449 lpp. Maksā 17 rubļi 30 kap.
- A. Kuprins. **Baltais pūdelis.** Ilustrējis A. Jesens. Vāku zīmējusi A. Dimiņš. 66 lpp. Maksā 1 rubļi 20 kap.
- I. Laptevš. **Ausma.** Stāsts. Tulkojusi Vera Kacēna. 220 lpp. Maksā 4 rubļi 50 kap.
- N. S. Leskovs. **Cilvēks sardzē.** Tulkojusi A. Ozola-Sakse. Ilustrējis J. Jansons. 42 lpp. Maksā 80 kap.
- S. Maršaks. **No kurienes galds atnācis?** Tulkojusi Elna Zālite. Ilustrējis K. Freimanis. 13 lpp. Maksā 2 rubļi.
- J. Rainis. **Kopotī raksti.** VIII sējums. (Lugas.) Vāku un viņetes zīmējusi mākslinieks A. Apinis. 573 lpp. Maksā 15 rubļi.
- J. Rainis. **Lugas.** (Krāso pats.) Mākslinieks G. Vilks. 15 lpp. Maksā 2 rubļi 50 kap.
- P. Sils. **Saulainās dienas.** Ilustrējis V. Albergs. 30 lpp. Maksā 2 rubļi 30 kap.

Nākamajā nedēļā

Šodien Filharmonijas zālē koncerts lekcija skolu jaunatnei (latviešu valodā) par tēmu «Tautas daiļrade — padomju muzikas pamats». Lektors LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks N. Grīnfelds. Piedalās Valsts koris (galvenais diriģents LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks J. Ozoliņš), solisti A. Vāne, L. Rubene, J. Keptiņš, B. Moisejevs. Sākums plkst. 16.

○ Krievu Dramas teātrī A. Krona luga «Partijas kandidats» pirmizrāde. Sākums plkst. 20.

○ Filharmonijas zālē simfoniskais koncerts. Piedalās Radiokomitejas simfoniskais orķestris. Diriģents R. Glāzups, soliste H. Ceitlīna-Maija. Programā Grīgs, Jāz. Medīņš, Ivanovs. Sākums plkst. 20.

○ Ventspilī Martas Alberingas deju vakars. Tā atkārtojums 4. decembrī A. sunģā, 5. decembrī Kuldīgā, 9. decembrī Valkā.

○ Madriēnā Latviešu tautas muzikas un deju ansambļa koncerts. Tā atkārtojums 4. decembrī Ērgļos, 5. decembrī Kusā, 6. decembrī Madonā, 7. decembrī Cēsainē, 8. decembrī Dzelzavā, 9. decembrī Lubānā.

4. decembrī republikas kinoteātrī sāk demonstrēt jaunu satirisku franču mākslas filmu «Skandāls Klošmerlē».

○ Mākslas darbinieku namā Vissavienības mākslas namu aktīva skate «Cina par mieru, par demokrātiju, pret kara kurinātājiem». 1. gājiens. Sākums plkst. 16.

○ Latvijas Padomju rakstnieku savienībā Staļina Konstitūcijas dienai veļtita sanāksme. M. Vulfsona referāts. Koncertā piedalās Filharmonijas solisti LPSR nopelniem bagātais mākslinieks L. Zachodņiks, J. Jeršova un B. Moisejevs. Sākums plkst. 18.

5. decembrī Latvijas valsts universitātes aulā KPFSR nopelniem bagātā mākslinieka, Staļina premijas laureāta M. Aleksandroviča koncerts. Piedalās S. Raichenšteins. Sākums plkst. 20.

6. decembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā svētnieku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 16.

○ Mākslas darbinieku namā Vissavienības mākslas namu aktīva skates 1. gājiens turpinājums. Sākums pl. 16.

7. decembrī «Cinas» zālē pārrunu vakars veļtītā Latvijas PSR valsts filharmonijas jaunajai koncertsezonai. Referēts Filharmonijas mākslinieciskais vadītājs M. Zariņš. Mākslinieciskus priekšnesumus sniegs KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts M. Aleksandrovičs, LPSR nopelniem bagātā māksliniece P. Baltšbola, A. Pile, J. Jeršova, T. Matiss, B. Moisejevs un Valsts koris LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka J. Ozoliņa vadībā. Sākums plkst. 20.

8. decembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā grafiku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 17.

○ Latvijas Padomju mākslinieku savienībā A. Karpova lekcija par estētiku. Sākums plkst. 19.

9. decembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā svētnieku sarīkojums, veļtīts senā krievu literatūras pieminekļa «Teiksmas par Ēora kauju» iespiešanas 150 gadu jubilejai. Tautas rakstnieka, Staļina premijas laureāta akadēmika A. Upiņa ievadvārdi. Staļina premijas laureāta doc. A. Griģuļa referāts. Koncerts. Sākums plkst. 20.

○ Mākslas darbinieku namā M. Aleksandroviča daiļradel veļtīts sarīkojums no cikla «Staļina premijas laureāti Mākslas darbinieku namā». Programā dziesmas darīnam. Sākums plkst. 20.

TUMSAS VARĀ

(V. Minajeva grāmatas „Amerikas gestapo“ fragmenti)

Turpinājums

Bez tam — pavēle paredz, ka jārada «centrālās indeks», kas satur visu to cilvēku uzvārdus, kuru «lojalitāte» tikusi pārbaudīta. Šis indekss ziņu iegūšanai jāizmanto visām valdības aģentūriem kas pārzina ierēdņu pienēšanu dienēstā.

Tādā kārtā ar Trumena pavēli Savienotās Valstīs tika radīta jauna, visu nāciju aptveroša policējiska, pretizūkošanas sistēma, kas pēc sava darbības rakstura ir pasaulē vēsturē vēl nebējis precedents. Visu šo sistēmu vada speciāla «Lojalitātes pārbaudes federālā pārvalde».

1947. gada jūnijā jaunā slepenās politiskās policējas sistēma uzsāka darbību. Vispirms tā publicēja to organizāciju «melno sarakstu», kuras pēc Lojalitātes pārbaudes federālās pārvaldes ieskatiem bija raksturotas kā «graužoņas». Šai sarakstā bija uzskaitītas apmēram 40 dažādas organizācijas. Starp citu, dažas no tām, kā piemēram, «Amerikāņu rakstnieku līga», sen vairs nepastāv. «Graujošo» organizāciju sarakstā starp citu ieskaitītas: «Cinas» par demokrātisko Grieķiju Amerikas padome», «Cinas» par mieru un demokrātiju Amerikas līga» — «Cinas» pret karu un fašismu Amerikas līga» pēctecē, «Amerikāņu krievu institūts», «Amerikas vislavu kongress», «Kalifornijas strādnieku skola» Sanfrancisko, «Padomju Savienības draugu biedrība» un tās pēctecē — «Amerikas padome iautājumos par sakariem ar Padomju Savienību» (tās abas ir priekšteces «Amerikāņu un padomju draudzības nacionālā padomei», kas jau agrāk, kā mēs atzīmējam, bija ieslēgta «graužošo» organizāciju sarakstā, ko publicēja britamerikaniskās darbības izmeklēšanas komisija) un citas progresīvās organizācijas. Nevienas profašistiskas, antidemokrātiskas organizācijas, bez šaubām, šai sarakstā nav.

Dažādu policējas, izmeklēšanas, izūkošanas, pretizūkošanas un citu «speciālu» organu atklāto un slepeno aģentūru milzīgā armija uzsāka vēsturē vēl nepieredzētu valsts aparata darbinieku «neuzticamības» atklāšanu. Ikkuram no divi miljoni pieci simti tūkstoši valsts iestāžu kalpotājiem vajadzēja izpildīt speciālu anketu un dot pirkstu nospiedumus. Tam pievienoja materiālus un jau pieminēto speciālo organu arhīvu. Fakti pierāda, ka darbinieks var tikt atzīts par «neloālu» un atlaists no darba, ja: pieder pie organizācijām, kas publicētas «me'nā sarakstā», ja snēdis tām kādu palīdzību vai ievēdijis līdzjutību to darbībā, apmeklējis šo organizāciju mētinus, lasījis «kreiso» literatūru ja viņam ir «pelamas» paziānas. Bez tam lemesis atzīšanai par «neloālu» skaitās antifrankisms, noliedzoša uzturēšanās pret Minčenes politiku un arī tas, ja atklāti izrādīts naidīgums pret hitlerisko Vāciju, pirms tā sāka karot ar ASV. Visi šēda veida uzskati un noskanojumi oficiāli tiek kvalificēti kā «priekšlaicēis antifašisms». Par lemeslu tam, lai tiktu turēti aizdomās «neloālitātē», — pēc laikraksta «P. M.» zinām — «ietiek, ja apobrec ebrejietēi».

Starp citu, antisemitismam valsts iestāžu kalpotāji va'āšanās par «neloālitāti» diekrīti svarīga loma. Žurnāls «New Republic» atzīmē, ka rūpīgi pēfjot, izrādēties, ka 50 procenti no atlaistiem valsts kalpotājiem ir ebreji vai arī tādi, kas apobrecējuši ebrejietēis. Progresīvais biļetens «In Fact» ziņo, ka valsts iestāžu kalpotāji masveidīgā pārbaudē viņiem jāatbild uz šādiem iautājumiem: «Kā' jums lika 1936. gada izvēlēties disertācijai tēmu «Kinas

politiskā nākotne?». «Vai jūsu sieva kādreiz teikusi, ka spētu apprecēties ar nēgeri?»

«Ne'lojalitātē» tiek atzīta arī, pamatojoties uz kalpotāju atbildēm pārbaudes laikā, ko izdara pārbaudes biroja aģents, Pietiek ar vienu atbildi, kas nepatīk policējas aģentam, lai cilvēku ieskaitītu «neloālos». Starp iautājumiem kurus uzdod pārbaudes laikā, redzama viēta tādiem, ar kuriem noskaidro — kā pārbaudāmāis skatās uz «Trumena doktrīnu», «Maršala plānu», Tafta-Hartlija likumu, vai viņš nav progresīvais partijas piekritējs.

Izturot visas policējas un slepenās aģentūras pārbaudes, kalpotājam vēl jāparaksta tā sauktais «paziņojums par lojalitāti», bet, to neparakstot, viņam draud tūlītēja atļāšana.

Neierobežota ir dažādo vietējo varas organu «izdoma», padzenot no darba «aizdomētos» elementus. Piemēram, Miluoki (Viskonsinas štats) pilsētas padome pieprasīja izdarīt pilsētas frīzēru «politisku tīrīšanu» uz tā pamata, ka «viens frīzēris spējot dienā lepotēt komunistiskās idejas 20—30 klientiem».

Floridas štata likumdošanas sapulces «lojalitātes» pārbaudes komisija centās atrast ieganstu, kā padzīt no mācību iestādēm visus progresīvos skolotājus. Tā uzdeva štata augstāko mācību iestāžu skolotājiem izpildīt speciālu anketu.

Pēc laikraksta «Washington Post» zinām anketā ir iautājums — vai anketas izpildītājs nav kādreiz pārkāpis Floridas štata likumus par nēgeru segregāciju (nošķirošanu). Komisija pieprasīja, lai skolotāji uzdod visus k'ubus un organizācijas, kuros viņi sastāv vai agrāk sastāvējuši par biedriem. Skolotājiem jāziņo, par kuru politisko partiju tie balsojuši vēlēšanās. Skolotājam, kurš grib palikt darbā, turklāt jāparaksta paziņojums, ka viņš nav komunistiskās partijas biedrs. Pret šādām «lojalitātes» pārbaudē komisijas metodēm asi protestēja skolotāji un visi Floridas štata progresīvie darbinieki.

Arī zinātnieku aprindās valda bailes, jo daudzus no viņiem vajā par «neloālitāti». Piemēram, Oregonas štata universitātes prezidents Strenss nesēn paziņoja, ka atbrīvo no darba ķīmijas profesoru Ralfu Spīteru tāpēc, ka viņš atbalsta padomju zinātnieka Lisenko teorijas. Strenss sasauca speciālu universitātes fakultātes sapulci un apvainoja Spīteru, ka viņš iespiedis žurnālā «Chemical and Engineering News» vēstuli, kurā aicina amerikāņu zinātnes darbiniekus iepazīties ar akademiķa Lisenko darbiem, sevišķi ar viņa referātu Vissavienības lauksaimniecības zinātnu akadēmijas sesijā.

Jelas universitatē atbrīvots no darba profesors Marsalka, ievērojams speciālists krievu vēsturē un literatūrā. Viņa vaina tā, ka viņš kritizējis Ziemeļatlantijas paktu un ievēlēts par Vispasaules miera piekritēju kongresa delegātu. Vašingtonas štata universitatē profesors Gundlachs atlaists no darba, un viņam piespriests cietuma sods par atsacīanos atbildēt uz jautājumu — vai viņš ir komunisti. To Amerikas zinātnieku sarakstu, kurus dažādi «ietekmējuši» «lojalitātes» pārbaudes komisija, varētu vēl turpināt un stipri paplašināt.

darboties un runāt ikviena nogrupējuma garā, kas savu programu neierobežo ar Harija Trumena, Toma Klarka un Edgara Huvera šaurajiem uzskatiem.

Žurnāls «New Republic» garākā rakstā par reakcijas uzbrukumiem pilsoņu tiesībām ironiski konstatē: «Tomass Džefersons un Abrams Linkolns šodien tiktu aīlaisti no ASV dienēsta kā bīstamas un nelojālas personas, un par viņu politiskiem uzskatiem tos varētu pat ieslodzīt cietumā».

Laikraksti atzīmē, ka bailes no tīrīšanas radījušas valsts iestāžu kalpotāju vidū lielu nospiētību. Laikraksts «P. M.» rakstā «Vai Kolumbijas federālais apgabals kļuvis par policējisku valsti?» saka: «Valsts iestāžu kalpotāji, kuri sastāda federālā apgabala iedzīvotāju lielāko daļu (t. i. teritoriju, ko ieņem ASV galvaspilsēta), sāk dzīvot piesardzīgi. Viņi divkārt padomā, ko aicināt savā mājā, bīstas pirkt kaut kādus literārus darbus vai arī iet uz mācību, jo visu to var uzskatīt par kaut ko radikālu».

Prese ik dienas ziņo par valsts iestāžu kalpotāju atļāšanu mākslīgi radītu apvainojumu dēļ. Žurnāls «New Republic» publicējis vairākus raksturīgus gadījumus. Kāds valsts iestādes kalpotājs pēc daudziem nokalpotiem gadiem politisku iemeslu dēļ atļāts no darba. «Viņam sacīja, ka pārbaudītāji tā darbībā nav atraduši nekā «graužoša», bet viņa darbībā nav atrasts arī nekāds tāds, kas liecinātu, ka kalpotājs būtu kritizējis Padomju Savienību», un tieši par to viņš atļāts no darba.

Kāds cits valsts darbinieks saņēma vēstuli ar paziņojumu par atļāšanu. Paziņojuma pirmajā nodaļumā sacīts, ka atļāšanas iemesls slepens. Otrā nodaļumā viņam paziņo, ka piecu dienu laikā atļauts atspēkot tos apvainojumus, kurus viņam nepaziņo! Pret tādu ohrankas kazustiku nobāl pat jezuitu liekulības pērlis un Himlera «jaunrade».

Citā amerikāņu žurnālā pastāstīts, kādi mežonīgi uzbrukumi no pārbaudītāju puses bijuši jāzūtur par savu «neloālitāti» skolotājam Luisai, Viņas «noziedzums» ir tas, ka kādas Vašingtonas skolas skolēniem viņa, vairāk vai mazāk patiesi, pastāstījusi par padomju izglītības sistēmu, veselības aizsardzību, sievietes stāvokli Padomju Savienībā, pie tam — «visrūpīgākā pārbaudē viņas stāstījumā nav atradusi nevienu zākājumu, vērstu pret kaut ko amerikānisku».

Reakcija pasludina par «neloāliem» visus amerikāņus, kuri sadarbojušies ar Ruzveltū. Jūksas kundze atļāta no valsts dienēsta, apvainojot viņu neloālitātē tāpēc, ka viņa, pēc reacionārā laikraksta «Chicago Tribune» pamācošās pēzīmes, «strādājusi Baltajā namā Ruzveltā laikā, kura valdīšana, par laimi, beigusies».

Trumena pavēli asi kritizēja visdažādāko aprindu pārstāji. Raksturīgu paziņojumu sniedzis ievērojamais jurists Pomerāns, kas Nīrnbergas procesā darbojās kā apsūdzības loceklis no Amerikas puses: «Mani pārsteidz daži ironiski kontrasti — kā mūsu valdība vajāja nacistu noziedzniekus Nīrnbergā un kā mēs pašī izturamies pret tā sauktajiem nelojāliem amerikāņiem. Liekas tā, ka mēs amerikāņu tiesas spriēšanas veidu pielietojām nacistiem, bet nacistu tiesāšanas pamēmienu liekam izbaudīt amerikāņiem».

Turpinājums sekos